

Warszawa, 1 lipca 2010 r.

ZALECENIA Nr 8/2010

Instytucji Zarządzającej Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko

dotyczące rozliczania i dokumentowania przedsięwzięć realizowanych siłami własnymi w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko

I. Wstęp

1. Niniejszy dokument powstał w celu wyjaśnienia wątpliwości dotyczących sposobu kwalifikowania wydatków związanych z realizacją przedsięwzięć „siłami własnymi” beneficjenta w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (dalej PO liŚ).
2. Należy zwrócić uwagę, że każdorazowo decyzja dotycząca realizacji prac w ramach projektu siłami własnymi bądź zlecenia realizacji prac wykonawcy zewnętrznemu powinna być poprzedzona analizą dotyczącą najbardziej efektywnego rozwiązania z punktu widzenia realizacji projektu, jak również powinna być rozważona pod kątem stosowania przepisów dotyczących zamówień publicznych.
3. Przedstawione w niniejszym dokumencie zalecenia służą określeniu warunków, na jakich beneficjent jest uprawniony do rozliczania jako kwalifikowalnych wydatków związanych z realizacją przedsięwzięć „siłami własnymi”. Zastosowanie się przez beneficjentów PO liŚ do opisanych wymogów jest dobrowolne i powinno być traktowane przez instytucje w systemie realizacji PO liŚ jako działanie zapewniające efektywność poniesionych wydatków (osiągnięcia możliwie najlepszego efektu przy najniższych kosztach). W kwestiach nieuregulowanych zastosowanie mają postanowienia zawarte w pozostałych dokumentach obowiązujących w ramach PO liŚ, w tym w szczególności w *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko* (zwane dalej *Wytycznymi*) oraz *Zaleceniach w zakresie wzoru wniosku beneficjenta o płatność w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*.

Do robót budowlanych, usług i dostaw wykonanych przez podmiot powiązany na podstawie zamówienia sektorowego udzielonego temu podmiotowi w trybie art. 136 ustawy Prawo zamówień publicznych¹, niniejsze zalecenia nie mają zastosowania.

¹ Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych, (t.j. Dz. U. z 2007 r., Nr 223, poz. 1655, ze zm.).

II. Postanowienia ogólne

4. Rozliczanie i dokumentowanie przedsięwzięć realizowanych siłami własnymi może dotyczyć całego projektu bądź poszczególnych jego etapów.
5. Pod pojęciem realizacji przedsięwzięcia "siłami własnymi" należy rozumieć samodzielną realizację przedsięwzięcia stanowiącego przedmiot projektu:
  - a) w całości, zaangażowanie tzw. robocizny własnej i własnego sprzętu (odpisy amortyzacyjne) oraz zakupy materiałów/urządzeń,
  - b) w części, tzw. realizacja mieszana polegająca na możliwości zaangażowania, obok robocizny własnej lub własnego sprzętu (odpisy amortyzacyjne) oraz zakupów materiałów/urządzeń, także robocizny zewnętrznej lub usług zamawianych na zewnątrz (np. najem sprzętu).
6. Od realizacji przedsięwzięcia „siłami własnymi” należy odróżnić samodzielne zarządzanie projektem oraz przygotowanie projektu przez beneficjenta. Odmienne warunki kwalifikowania wydatków związanych z realizacją tych działań, określone zostały szczegółowo w *Wytycznych* i niniejszy dokument nie ma do nich zastosowania.
7. Warunkiem uznania za kwalifikowane wydatków związanych z realizacją przedsięwzięcia „siłami własnymi” jest ich zgodność z wymogami określonymi w *Wytycznych*. Zaleca się wyodrębnienie w harmonogramie realizacji projektu zadań wykonywanych siłami własnymi jako odrębnej pozycji.
8. Podsumowując warunki kwalifikowania wydatków związanych z realizacją przedsięwzięcia „siłami własnymi” należy wskazać, że zgodnie z *Wytycznymi*²:
  - 8.1. Jedynie wydatek faktycznie poniesiony może być uznany za kwalifikowalny. Pod pojęciem wydatku faktycznie poniesionego należy rozumieć wydatek faktycznie zrealizowany w znaczeniu kasowym (jako rozchód środków pieniężnych z rachunku bankowego lub kasy beneficjenta, lub innego podmiotu upoważnionego do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych).
  - 8.2. Jedynym wyjątkiem od zasady przedstawionej powyżej są koszty związane z wkładem niepieniężnym lub amortyzacją w zakresie, w jakim zgodnie z *Wytycznymi* mogą być uznane za kwalifikowalne.
  - 8.3. W przypadku, gdy Beneficjent wykonuje całość lub część przedsięwzięcia "siłami własnymi" związane z tymi pracami wydatki muszą być przypisane poprzez przejrzysty i oddzielny system rozliczania projektu oparty na dokumentach księgowych lub dokumentach o równoważnej wartości dowodowej.
  - 8.4. Zgodnie z art. 60 lit. d rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006³, beneficjent jest zobowiązany do prowadzenia dla projektu odrębnej ewidencji księgowej kosztów, wydatków i przychodów lub stosowania w ramach istniejącego informatycznego systemu ewidencji księgowej odrębnego kodu księgowego umożliwiającego identyfikację wszystkich transakcji oraz poszczególnych operacji bankowych związanych z projektem oraz zapewnienia, że operacje gospodarcze są ewidencjonowane zgodnie z obowiązującymi przepisami.

² Poniższy wykaz powstał w oparciu o Wytyczne z 3 września 2009 r., każdorazowo beneficjent jest zobowiązany do zweryfikowania podanych informacji w oparciu o aktualną wersję wytycznych.

³ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (Dz. U.UE L 210 z dnia 31 lipca 2006 r. ze zm.)

- 8.5. W przypadku, gdy beneficjent samodzielnie wykonuje całość lub część prac związanych z realizacją przedmiotu projektu, wydatki na wynagrodzenie własnych pracowników beneficjenta, zatrudnionych bądź oddelegowanych do realizacji tych zadań nie stanowią wydatków związanych z zarządzaniem projektem. Wynagrodzenia takich pracowników beneficjenta, w proporcji w jakiej wykonują oni zadania związane ściśle z realizacją przedmiotu projektu, nie są wliczane do łącznej kwoty wydatków kwalifikowalnych związanych z zarządzaniem projektem (do tych wydatków nie ma zastosowania limit wydatków na zarządzanie projektem).

Mimo to, postanowienia *Wytycznych* dotyczące wynagrodzeń pracowników beneficjenta realizujących działania związane z zarządzaniem projektem stosuje się odpowiednio, **z tym zastrzeżeniem, że zastosowanie się przez beneficjentów PO liŚ do niniejszych zaleceń oznacza przyjęcie dodatkowych wymogów w zakresie kwalifikowalności wydatków wynikających z niniejszego dokumentu.**

Podsumowując najważniejsze postanowienia *Wytycznych*, a także dokonując interpretacji w odniesieniu do rozliczania kosztów robocizny w ramach realizacji przedsięwzięć siłami własnymi, w opinii Instytucji Zarządzającej PO liŚ:

- a) Beneficjenci deklarujący wydatki poniesione na wynagrodzenia jako kwalifikowalne, powinni posiadać regulaminy wynagradzania.
- b) Wydatki poniesione na wynagrodzenie własnych pracowników beneficjenta zaangażowanych w realizację przedsięwzięcia „siłami własnymi”:
  - mogą stanowić wydatek kwalifikowalny jedynie w proporcji, w jakiej dany pracownik poświęca swój czas na działania związane z realizacją przedsięwzięcia wynikającej z karty czasu pracy,
  - powinny być zgodne z regulaminami wynagradzania obowiązującymi w danej instytucji.
- c) Wydatki poniesione na **dodatkowe wynagrodzenie roczne** (np. na tzw. trzynastą pensję), **wydatki poniesione na nagrody i premie, a także koszty związane z urlopem pracowników**, ze względu na fakt, że wydatki ponoszone na wynagrodzenia pracowników w ramach realizacji przedsięwzięć siłami własnymi są rozliczane tylko na podstawie faktycznie wypracowanych roboczogodzin, **nie mogą być uznane za kwalifikowalne.**
- d) Zakres zadań danego pracownika, związanych z realizacją przedsięwzięcia „siłami własnymi”, powinien być zawarty w opisie stanowiska lub zakresie obowiązków.

Jedynym dopuszczalnym sposobem rozliczania kosztów pracy własnych pracowników beneficjenta przy realizacji przedsięwzięcia „siłami własnymi” jest rozliczanie za pomocą kart czasu pracy. W takim przypadku opis stanowiska (lub zakres obowiązków) nie musi zawierać informacji na temat proporcji, w jakiej pracownik poświęca swój czas na działania związane z realizacją przedsięwzięcia w odniesieniu do pozostałych zadań. Natomiast również w tym przypadku zakres zadań pracownika związanych z projektem powinien być określony w opisie stanowiska lub zakresie obowiązków.

W przypadku deklarowania jako kwalifikowalne wynagrodzeń pracowników zaangażowanych w realizację przedsięwzięcia „siłami własnymi”, dotyczących okresu od 1 stycznia 2007 r. do 26 czerwca 2007 r. (tj. przed wejściem w życie pierwszej wersji *Wytycznych*), w przypadku braku opisu stanowiska dopuszcza się również inne dokumenty potwierdzające, iż dany pracownik wykonywał w określonym czasie i zakresie zadania w zakresie realizacji PO liŚ.

- e) Beneficjent, składając wniosek o płatność uwzględniający wydatki na wynagrodzenia, powinien załączyć oświadczenie, iż wydatki na wynagrodzenia uwzględnione we wniosku o płatność dotyczą wyłącznie pracy związanej z przygotowaniem lub realizacją projektu w ramach PO liŚ.

- f) Podczas kontroli danego projektu przeprowadzanej przez uprawnioną instytucję beneficjent powinien przedstawić dokumenty potwierdzające, iż dana osoba wykonywała, w określonym zakresie, prace związane z realizacją przedsięwzięcia „siłami własnymi”.

Beneficjent podczas kontroli powinien, na wniosek podmiotu kontrolującego, uzasadnić (również w oparciu o dostępne dokumenty, czy też opracowania) wysokość wynagrodzenia pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę albo mianowania np. w odniesieniu do warunków rynkowych.

- 8.6. Warunkiem uznania za kwalifikowalne **kosztów robocizny wynikających z umów cywilnoprawnych** (np. umowa zlecenia) jest w szczególności zgodność z prawem i zasadami zawierania umów określonymi w Wytycznych (w szczególności należy zwrócić uwagę na wymóg przeprowadzania rozeznania rynku w odniesieniu do zamówień poniżej 14 tys. euro).

Jednocześnie, w opinii Instytucji Zarządzającej PO liŚ zachowanie wymogu efektywności ww. kosztów, rozliczanych w ramach realizacji przedsięwzięć siłami własnymi, stanowiący jednocześnie warunek uznania tych wydatków za kwalifikowalne, jest określenie w umowie cywilnoprawnej bądź w załączniku do umowy „zakresu usługi” precyzującego, jakiego rodzaju czynności w zakresie realizacji projektu będą wykonywane na podstawie umowy cywilnoprawnej oraz okres, w jakim czynności te będą wykonywane. Zapewnienie efektywności wydatków wymaga ponadto ewidencjonowania czasu pracy osób zatrudnionych na podstawie umowy cywilnoprawnej, dlatego należy zapewnić, aby rozliczenie pracy osób zatrudnionych na podstawie umowy cywilnoprawnej następowało na podstawie kart czasu pracy.

Za niekwalifikowalne w ramach PO liŚ uznane zostaną wydatki poniesione w związku z zawarciem umów cywilnoprawnych zawieranych przez daną instytucję z własnymi pracownikami. W wyjątkowych sytuacjach ww. wydatki mogą być uznane za kwalifikowalne, jeżeli dotyczą **incydentalnego zaangażowania pracowników beneficjenta** w zadania związane z realizacją projektu oraz jeżeli są zgodne z prawem, w tym w szczególności z prawem pracy i ustawą Prawo zamówień publicznych. W przypadku, gdy zaangażowanie **pracowników beneficjenta** nie ma charakteru incydentalnego, lecz ma charakter powtarzalny, zadania związane z realizacją projektu powinny być uwzględnione w zakresie obowiązków danego pracownika zatrudnionego na podstawie umowy o pracę i rozliczone na podstawie kart czasu pracy.

- 8.7. **Roboty budowlane** powinny być prowadzone zgodnie z obowiązującym prawem, w tym w szczególności zgodnie z ustawą Prawo budowlane. Należy zwrócić szczególną uwagę, na zgodność z przepisami w następujących obszarach:

- rozpoczęcia robót budowlanych na podstawie ostatecznej i ważnej decyzji o pozwoleniu na budowę lub zgłoszenia właściwemu organowi z zastrzeżeniem robót, które nie wymagają takiej decyzji lub zgłoszenia i z zastrzeżeniem zaleceń wynikających z Wytycznych w zakresie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych,
- wypełnienia wymagań wskazanych w decyzji o pozwoleniu na budowę nałożonych na inwestora,
- zrealizowania zakresu przedsięwzięcia zgodnie z warunkami zawartymi w decyzji o pozwoleniu na budowę, w tym zgodnie z zatwierdzonym projektem budowlanym,
- prowadzenia poprawnej dokumentacji budowy zgodnie z wymaganiami w tym zakresie,
- posiadania prawa do dysponowania nieruchomością na cele budowlane dla realizowanego przedsięwzięcia,

